

ר א ש ה ש נ ה

סימן א

(*) בענין מצוות צריכות כוונה

ר"ה פ"ת. שלחו לי לחבור דשמואל בפ"ו ואכנ מלה
י"א, בפ"ו מ"ן אמר ר"ה שפלאוהו פרסיום,
וברש"י, ואע"ג שלא נתכוין ללכת ידי חובת מלה בליל
ראשון של פסח י"א, אמר רבא זאת חומרת התוקע
לשיר י"א, אלמא קסבר רבא מלוות אין לריכות כוונה,
וברש"י חננאל בפירושו שם, וז"ל: אמר רבא זאת
חומרת התוקע לשיר י"א בגון ה' דכתיב הללוהו בתקע
שופר שתוקעין להלל וכו' ואלא אם תקע בסדר חט"פ
שהוא לשיר השומע י"א כי מלוות אין לריכות כוונה.

וצריך שיהיו גדול בדבריו ה' מה זה שכתב "השומע
י"א" הלא בפשטו גם התוקע י"א לרבא דס"ל
מלוות אין לריכות כוונה.

רמב"ם ש"ל בפירוש וכוונת ר"ה, בהקדס קושית הט"א
על ש' רצונו שמואל הוצא צדדיו וינה צרכות
י"ג וצ"ח בסוגיו, וכן הוא ש' תוס' סוכה ל"ט ד"ה
עובר לעשייתו דאפי' למ"ד מלוות אין לריכות כוונה
מ"מ אם מכין שלא ללכת לא י"א, ממנה עירובין
דף ל"ה דהמולא תפילין מכניסין זוג זוג ר"ג שנים
שנים וצ"ח שם מצאנו דפליגי במלוות לריכות כוונה
ת"ק סבר מלוות אין לריכות כוונה ואי מכניסין שנים
שנים עובר על כל תוס' דכמו דללכת לא צ"ח כוונה
גם לעבור לא צ"ח כוונה ור"ג סבר מלוות לריכות כוונה
וכמו דללכת אינו י"א בלי כוונה גם לעבור אינו עובר
עד שיתכוין לשם מלוות, משו"ה מכניסין שנים שנים
כיון דאין מתכוין לשם מלוות אינו עובר על כל תוס',
והקשה הט"א, לשיטת ר"ש ותוס' דמתכוין שלא ללכת
לכו"ס לא י"א אף למ"ד מל"כ א"כ גם לעבור על
כל תוס' אינו עובר אם מכין מפורש שלא לשם
מלוות, דללכת ולעבור חדא מחתא וינהו א"כ גם
לת"ק יכניסין שנים שנים, ויכוין מפורש שלא לשם
מלוות, והיא קושית גדולה לכאורה.

(*) נדפס בה"י רבינו ז"ל במתיבתא באר"ב טבת

הש"ד.

ומה ש"ל ביושב קושיתו דהנה למ"ד מלוות לריכות
כוונה פשוט וצריך דהכוונה הוא דין בגוף
מעשה המלוות וכלי כוונה בגוף התוקע לשיר לא
נחשב כלל מעשה המלוות, אבל אין לומר דדין כוונה
הוא רק דין בקיום המלוות דאינו מקיים המלוות בלי
כוונה, ור"ה לזה מהא דנתכוין שומע ולא נתכוין
משמיע בגוף דתקע לשיר דלא י"א השומע למ"ד מל"כ
אף אם לא צ"ח כוונת משמיע להוליד השומע ועי"ש
צחוס' ד"ה אבל נתכוין ואם כל דין דמל"כ הוא דין
רק בקיום המלוות אמאי לא י"א השומע אלא ודאי
דין כוונה הוא דין בגוף מעשה המלוות ותוקע לשיר
למ"ד מל"כ אין על החקיעה שם תקיעת שופר ומשו"ה
גם השומע לא י"א, ונראה מה שחדשו ר"ש ותוס'
דמתכוין שלא ללכת לכו"ס לא י"א מ"מ גם בזה
נ"מ גדולה, דלמ"ד מל"כ לא נחשב כלל מעשה המלוות
וכמו שבארנו ומשו"ה גם השומע לא י"א אבל למ"ד
מל"כ הרי לדודי' גם בלי כוונה נחשב מעשה המלוות
ואף במכוין שלא ללכת דמודה דלא י"א זהו דין רק
בקיום המלוות דבעל כורחי' לא נפיק וכן מצאנו בלשון
תוס' סוכה שהצאנו לעיל עי"ש, וא"כ נראה חידוש
דין דלכך מ"ד במתכוין שלא ללכת מ"מ השומע י"א
דהרי שמת תקיעת שופר ואף דהתוקע לא י"א משום
דבעל כורחי' לא נפיק מ"מ השומע י"א, ולפי דרך
זה מיושב נכון קושית הט"א, דהא דחז"ל בגמ' דלעבור
בכל תוס' וללכת חדא מחתא הוא ואם עשה המליצה
בלי כונה למ"ד מל"כ אינו עובר בכל תוס' כמו
דאינו י"א המלוות בזה האופן היינו משום דלדודי'
בלי כונה אינו נחשב מעשה המלוות כלל ממילא אינו
עובר בכל תוס' דכל תוס' הוא דוקא אם עשה
המלוות כהלכתה אבל למ"ד מל"כ דלדודי' גם בני
כונה נחשב למעשה המלוות ואף במכוין שלא ללכת
אי"ז נוגע לגוף מעשה המלוות והא דלא י"א משום
דבעל כורחי' לא נפיק וא"כ לעבור בכל תוס' עובר
אף במכוין מפורש שלא לשום מלוות, דמ"מ עשה
מעשה המלוות כתיקונה ומיושב קושית הט"א דלמ"ד
מל"כ אין לו ענה צמולא תפילין להכניסין שנים שנים
אף אם יכוין בצ"ח השני מפורש שלא לשם מלוות,
[וצחוס' רע"א למשניות פ"ג דסוכה משנה ח' אות
כ"ו תפס בפשיטתו בכוונת הרא"ש כדעת הט"א
עי"ש].